

Petr Sokol: Orbán není Putin!

30.prosince 2010

www.reflex.cz

30.12.2010

Maďarský premiér Viktor Orbán chystá změnu ústavy a média se předhánějí v katastrofických vizích. Přemění se Maďarsko v Putinovo Rusko?

Zejména mimomaďarské komentáře trochu ironizují Orbánovy výroky, že jeho volební triumf z letošního dubna, na jehož základě má Orbánova strana v parlamentu ústavní většinu, a následná příprava nové ústavy znamenají dovršení protikomunistické revoluce, která podle Orbána začala již povstáním v roce 1956. Jenže v maďarské politice je vše trochu složitější: Víte například, že v Maďarsku dosud platná ústava pochází z roku 1949? Asi se pak nelze maďarské pravici divit, že chce dokument jen novelami upravený v roce 1989 nahradit novou ústavou.

SYSTEM ZŮSTANE

Návrh ústavy projednává v těchto týdnech speciální výbor maďarského parlamentu a z předloženého návrhu je patrné, že Orbánova strana FiDeSz odolala pokušení vlastní ústavní většiny v otázkách hlavních zásad politického systému.

V zemi totiž od parlamentních voleb existovaly úvahy, že Orbán chce zavést poloprezidentský systém a být v něm silným prezidentem. Za podobné spekulace si ale může Orbán do značné míry sám, protože například vybral do funkce prezidenta politika, jenž není příliš výrazný a dle spekulací úřad opustí, kdyby bylo třeba. Navíc při jmenování nové vlády vytvořil funkci prvního místopředsedy vlády, který má na starost řízení celého kabinetu, a premiér díky tomu zůstává mimo každodenní politické spory v roli podobné prezidentovi. Návrh ústavy ale s posílením prezidentského úřadu nepočítá.

Stejně tak FiDeSz nenavrhuje zavedení dvojkomorového parlamentu, v němž by jedna komora nebyla přímo volená, ale vytvářela by se na stavovském principu (podobný systém parlamentu má dnes Slovinsko). Naopak by měla být naplněna již schválená ústavní novela o zmenšení parlamentu i vlády.

KONZERVATIVNÍ STÁT

Mýtem je i v ústavě navržená změna státní vlajky, kterou zahraniční média popisují slovy o návratu starouherské symboliky. Oficiálně se do státní vlajky totiž má vrátit nyní platný státní znak, a to včetně svatoštěpánské koruny. Navíc tuhle formu maďarské národní vlajky už roky vyvěšují jak soukromníci, tak mnohé úřady třeba při státních svátcích. Ústavní změna tak spíše upravuje něco, co se už v praxi používá.

Opravdovou konzervativní revoluci ovšem nová ústava přináší v oblasti hodnot, na nichž má být maďarský stát napříště postaven. I v dalších státech obvyklé odvolání na křesťanství je doplněno odkazem na tisíciletou tradici Uherské koruny. Mezi základní hodnoty má však patřit například i ochrana života od početí nebo rodiny jako výlučného svazku mezi mužem a ženou.

Ochranu maďarského jazyka pak doplňuje ustanovení, které by umožnilo volit do maďarského parlamentu i příslušníkům žijícím mimo Maďarsko. Ani toto opatření není evropskou raritou, protože platí třeba v Chorvatsku. Kontroverze, i když naopak na domácí scéně, vyvolává také návrh, že ústavu půjde po schválení měnit, jen pokud novelu schválí dvoutřetinovou většinou parlament ve dvou funkčních obdobích po sobě. Takovéto pravidlo není nedemokratické, ale povede k faktické neměnnosti ústavy, což může v budoucnu vyvolávat napětí v politickém systému.

Viktor Orbán se zatím nemusí něčeho takového vůbec bát, protože jeho strana má i tři čtvrtě roku po volbách stále podporu 64 procent voličů.

Reflex, 52/2010